



Õiguskantsleri Kantselei

Teie 29.12.2019 nr

Meie 29.01.2020 nr 6-1/200124/2000482

[]

Pöördusite õiguskantsleri poole kahtlusega, et kriminaalmenetluse seadustiku (KrMS) § 206 lõige 3 võib olla vastuolus Eesti Vabariigi põhiseadusega, kuna selle alusel ei ole kahtlustataval või süüdistataval võimalik kriminaalmenetluse lõpetamisel tutvuda kriminaaltoimikuga.

KrMS § 206 lõikes 3 on tõesti sätestatud üksnes kannatanu õigus tutvuda kriminaalmenetluse lõpetamisel kriminaaltoimikuga, kuid see ei tähenda, et teistel isikutel ei oleks samasugust õigust mõne muu seaduse alusel. Kannatanu õigus kriminaalmenetlusega tutvuda seondub otseselt tema õigusega vaidlustada kriminaalmenetluse lõpetamise määrus, seetõttu on kannatanu vastav õigus sätestatud KrMS § 206 lõikes 3. Andmesubjektile juurdepääsu võimaldamine lõpetatud kriminaalmenetluses tema kohta kogutud isikuandmetele ei ole olemuslikult kriminaalmenetluslik menetlustoiming. See ei ole suunatud toimepandud kuriteo avastamisele, tõendusteabe kogumisele ega kohtumenetluseks muude tingimuste loomisele. Seetõttu ei ole see reguleeritud kriminaalmenetluse seadustikus.¹

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 44 lõikest 3 tulenevalt on Eesti kodanikul õigus seaduses sätestatud korras tutvuda tema kohta riigiasutustes ja kohalikes omavalitsustes ning riigi ja kohalike omavalitsuste arhiivides hoitavate andmetega. Seda õigust võib piirata üksnes seaduse alusel teiste inimeste õiguste ja vabaduste ning lapse põlvnemise saladuse kaitseks, samuti kuriteo tõkestamise, kurjategija tabamise või kriminaalmenetluses tõe väljaselgitamise huvides.

Seega Teil kahtlemata on õigus tutvuda kriminaalmenetluse käigus Teie kohta kogutud andmetega. Sõltuvalt asjaoludest ja menetluse staadiumist kohaldub kas isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 24 või isikuandmete kaitse üldmääruse² artikkel 15.

Andmete tutvustamisest saab ka keelduda (näiteks julgeolekukaalutlustel või teise isiku õiguste kaitseks), kuid keeldumist tuleb sisuliselt ja õiguslikult põhjendada.

¹ Riigikohus on seda põhjalikult selgitanud oma 29.11.2004 lahendis nr 3-1-1-116-04.

² Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus).

Kui isikuandmete vastutav töötleja keeldub võimaldamast isikule juurdepääsu lõpetatud kriminaalmenetluses tema kohta kogutud isikuandmetele, siis on võimalik pöörduda kaebusega Andmekaitse Inspektsiooni poole.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Küllli Taro

õiguskorra kaitse osakonna juhataja-õiguskantsleri nõunik

õiguskantsleri volitusel

Marju Agarmaa 693 8447
Marju.Agarmaa@oiguskantsler.ee